

MODELY HOSPODÁŘSKÝCH LESŮ – II.

Etát a legislativa

1. Základní pojmy

- A) Etát = objem dříví, které lze na daném LHC za dané období vytěžit s ohledem na dosažení stavu vyrovnanosti a těžební nepřetržitosti a s přihlédnutím ke stávajícímu, především věkovému, složení lesů
- Dnes se v LHP uvádí v m^3 bez kůry pro tzv. decennium, tj. pro období 10 let

- **B) Induktivní způsob výpočtu etátu**
- **Způsob používaný u lesních majetků menších než 50 ha, v lesích ochranných a v lesích I. zón chráněných území**
- **Je možné jej využít pro výpočet etátu předmýtní těžby**
- **Počítá se jako součet těžeb taxátorem přímo navržených v jednotlivých porostních skupinách**

- **C) Deduktivní způsob výpočtu etátu**
- **Způsob používaný u majetků větších než 50 ha a mimo případy uvedené u indukčního etátu**
- **K výpočtu výše etátu se použije nějaký ukazatel, např. těžební procenta**
- **Výše těžeb navržené taxátorem při tvorbě LHP se neuvažují**

- **D) Hospodářský soubor (HS)** - jednotka diferenciacce (rozdílení) hospodaření a zároveň rámcového plánování hospodářských opatření
- HS je charakterizován stejnými podmínkami přírodními porostními a stejným funkčním zaměřením
- **E) Normální paseka** - termín z teorie normálního lesa
- V současném pojetí HÚL je vyjadřována v m³ bez kůry a je korekčním faktorem při stanovení maximální celkové výše těžeb jakožto závazného ukazatele LHP

□ **F) Normální plocha věkového stupně:**

□ $pn = (P/u) \cdot 10$, kde
pn - normální plocha věk. stupně
P - plocha HS
u - doba obmýetí

□ **G) Normální počet věkových stupňů:**

□ $n = u/10$, kde
u - doba obmýetí

- **H) Obnovní doba (o)** - oba, která uplyne od prvního do posledního obnovního zásahu v porostu. Charakterizuje dobu obnovy - věk, ve kterém se porost obnovuje. Jeden ze základních parametrů hospodaření v HS
- **I) Obmýtí (u)** - rámcová produkční doba HS. Je to průměrná mýtní doba porostů hospodářského souboru. Konkrétní mýtní věk porostu se od údaje doby obmýtí může lišit zpravidla v rozsahu doby obnovy

- **J) Porostní plocha** - jsou to pozemky s lesními porosty a pozemky, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy
- **K) Těžební procento** - poměr objemu decennální těžby k celkové zásobě příslušného věkového stupně
- Současná platná právní úprava předepisuje těžební procenta na základě produkčních parametrů HS: obmýtí a obnovní doba
- Je to primární ukazatel pro výpočet maximální výše obnovní těžby

- **L) Věkový stupeň** - věkový interval 10 let
- **M) Věková třída** - věkový interval 20 let, do které se zařazují porosty pasečného lesa na základě skutečného věku. I. věková třída = 1-20 let, II. 21 - 40 let atd.

- **N) Závazný ukazatel LHP** - údaj LHP omezující vlastníka lesa v jeho hospodaření
- Tento údaj je pro vlastníka závazný, jeho změna je možná jen se souhlasem orgánu SSL a jeho nedodržení je důvodem k sankcím a trestnímu postihu

- **Závaznými ukazateli plánu jsou:**
 - N1) Maximální celková výše těžeb
 - N2) Minimální procento MZD při obnově porostu
 - N3) Minimální plošný rozsah naléhavých výchovných zásahů v porostech do 40-ti let věku *

2. Maximální celková výše těžeb a legislativa

- 2.1 Ustanovení závazná a doporučující plánu
- Plány (rozuměj LHP) obsahují ustanovení závazná a doporučující
- Závaznými ustanoveními plánu jsou maximální celková výše těžeb a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu
- *Pro státní lesy a lesy ve vlastnictví obcí je závazným ustanovením též minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku (*Lesní zákon, oddíl druhý, § 24, odst. 2*)
- *Zákon je tedy pro hospodařící ve státních a veřejně vlastněných lesích „přísnější“*

- **2.2 Odvození závazného ustanovení maximální celkové výše těžeb (vyhláška č. 84/1996 Sb., §8)**
- **A) Výše mytní těžby se pro kategorii lesů hospodářských a lesů zvláštního určení obhospodařovaných hospodářským způsobem podrostním, násečným a holosečným stanoví na základě těchto ukazatelů** (s výjimkou lesů I. zón NP a I. zón CHKO, NPR a PR je pro určení výše těžby rozhodující schválený plán péče pro tato území):
 - **A1) těžební procento**
 - **A2) normální paseka**

Hodnota obou ukazatelů se vyjadřuje v m³ hroubí bez kůry

B) Pro výpočet těžebních ukazatelů se použije údaj obmýetí, obnovní doby a počátku obnovy z rámcových směrnic hospodaření (RSH)

Hospodářský soubor:	Cílové hospodářství:	Souč. porosty:	Výměra:	% rozlohy:	Produkce:
456	Živná stanoviště středních poloh	Listnaté (BK)	456,38 ha	12	BK 32

<p>Základní hospodářská doporučení:</p> <p>Kategorie: 10 - Les hospodářský</p> <p>Hospodářský tvar: Les vysoký</p> <p>Hospodářský způsob: H, N, P</p> <p>Obmýti / obnovní doba : 120 / 30</p> <p>Počátek obnovy: 101</p> <p>Cíl, druhová skladba: SM 6, BK 3, LP 1, MD +</p> <p>MZD: 25% - BK, JD, LP, JV, JS, JL, DB, HB, TR</p>	<p>Obnovní postup: Holosečně, okrajově holosečně i clonně, po svahu s postupem proti J nebo Z. Míšení jednotlivé či skupinové.</p> <p>Způsob obnovy: Přirozená obnova nadprůměrná u HB a LP, podprůměrná u jehličnanů, BK a DB. Umělá obnova: SM 3500 ks/ha, BK 9000 ks/ha, LP 4000 ks/ha.</p> <p>Péče o kultury: Ochrana proti buření vyžínáním, proti zvěň individuální ochranou, nebo oplocováním.</p> <p>Doba zajištění kultur: 7 let.</p> <p>Výchova porostů: Mladé porosty: uvolňování dřevin výhledového cíle BK, DB, JD, MD v úrovni.</p>
--	--

<p>Odchytky od modelu:</p> <p>Porosty s převahou lípy zkrácené obmýti 110 let.</p>	<p>Faktory ohrožení: Zamokření a zabaření půdy, možnost eroze, poškození břehového reliéfu antropickou činností, mrazové polohy.</p> <p>Opětření ochrany lesů: Bezpečnost produkce - stabilní. Silné zamokření a zabaření půdy, pomístně mrazové polohy. Dodržování sanitárního minima, kontrola škůdců.</p> <p>Mimoprodukční funkce: Ekologická stabilita průměrná až nadprůměrná. Funkční potenciál průměrný, funkce půdoochranná, vodochranná - desukční.</p> <p>Meliorace: nenavrhuje se.</p> <p>Doporučené dopr. těžební technologie: UKT, kůň</p> <p>Lesní typy: 4B, 4D</p>
---	---

Ukázka obsahu rámcových směrnic hospodaření (RSH)

- 3) Těžební procento pro desetiletou platnost LHP se stanoví:
- 3.1) pro jednotlivé HS nebo sdružené HS se shodným obmýtím a obnovní dobou, přitom se použijí dílčí těžební procenta v jednotlivých věkových stupních dle tabulky:

počet desetiletí, o něž je věkový stupeň vzdálen od mýtní doby	obnovní doba (roky)				
	10	20	30	40	50
- 4	-	-	-	-	2
- 3	-	-	4	12	18
- 2	12	25	30	29	25
- 1	86	67	50	40	33
+ 1	100	100	88	67	50
+ 2	100	100	100	100	88
+ 3	100	100	100	100	100

- 3.2) jako ukazatel těžby mýtní (TM) pro HS nebo sdružené HS a vypočte se podle následujícího vztahu:

$$TMHS = \frac{Z_x \cdot tx\% + Z_x + 1 \cdot tx + 1\% \dots Z_x + n \cdot tx + n\%}{100}$$

- *TMHS* - desetiletá těžba mýtní pro HS podle dílčích těžebních procent
- *Zx až Zx+n* - zásoba dřeva v m³ v jednotlivých věkových stupních příslušného HS zatížených těžebním procentem
- *tx% až tx+n%* - těžební procento v příslušných věkových stupních daného HS (nebo sdružených HS)

- 3.3) jako ukazatel výše mýtní těžby dle dílčích těžebních procent pro daný plán a je sumou těžeb mýtních vypočtených dle těchto procent pro všechny HS na celku
- Při jiné než desetileté platnosti plánu se ukazatel mýtní těžby přepočte na dobu platnosti plánu

- 4) Normální paseka na dobu platnosti plánu se stanoví z celkové výměry porostní půdy a z průměrného obmýetí celku ze vztahu:

$$B = \frac{P}{u} \cdot Z_m \cdot n, \quad \text{kde}$$

B - normální paseka

- *P - výměra porostní půdy celku*
- *u - obmýetí celku*
- *n - počet let, pro které se LHP zpracovává (zpravidla 10 let)*
- *Z_m - průměrná zásoba mýtních porostů; zásobou mýtních porostů je zásoba věkového stupně, do kterého spadá průměrné obmýetí snížené o polovinu průměrné obnovní doby a věkové stupně starší*

- **5) Při výměře lesů hospodářských a lesů zvláštního určení na zařizované jednotce menší než 50 ha se mýtní těžba stanoví v souladu s RSH [§ 3 písm. f) vyhl. č.84/1996 Sb.] dle potřeb a možností porostů**

- **6) Při větší výměře, než je uvedeno v bodě č. 5, nesmí výše mýtní těžby navržená plánem překročit rozmezí limitované plus minus 10 % od ukazatele těžební procento**

- **Obsahuje mimo těžeb umístěných do porostů i těžby neumístěné**

- 7) Při výměře větší než 500 ha lesa nesmí výše těžby mýtní navržená plánem překročit rozmezí plus minus 20 % od ukazatele "normální paseka,,
- Nelze-li při dodržení ustanovení bodu č. 6 tuto podmínku splnit, bude při nedostatku mýtních porostů navržená těžba na horní hranici rozmezí pro ukazatel dílčí "těžební procento", při nadbytku mýtních porostů na jeho spodní hranici

- 8) Výše předmýtní těžby se stanoví jako součet předmýtních těžeb v jednotlivých porostech
- 9) V případě, že výše předmýtních těžeb není v porostech při vyhotovení plánu navržena, odvodí se pro celý zařizovaný majetek v HS ze zásob jednotlivých dřevin, probírkových intenzit (procent) a průměrného zakmenění ve věkových stupních

Probírkové intenzity jsou uvedeny v následující tabulce:

Dřevina	Zakmenění	věk (roky)								
		20	30	40	50	60	70	80	90	100
Smrk (porosty nižších bonit)	1,0	-	14	12	11	9	8	7	6	6
	0,9	-	7	4	3	3	3	3	2	2
	0,8	-	2	3	3	2	2	2	2	2
	0,7	-	1	2	2	2	2	2	2	2
Smrk (porosty vyšších bonit)	1,0	47	24	17	12	10	8	7	6	6
	0,9	38	16	7	5	4	4	3	3	3
	0,8	27	4	4	4	4	3	3	3	2
	0,7	10	4	4	4	3	2	2	2	2
Borovice	1,0	19	15	14	12	11	10	9	8	8
	0,9	14	7	7	6	6	5	4	3	3
	0,8	6	4	6	6	5	4	3	3	3
	0,7	4	4	5	5	4	3	3	3	2
Buk	1,0	-	21	21	18	16	13	11	10	9
	0,9	-	16	13	10	6	4	2	1	1
	0,8	-	10	4	2	2	2	2	1	1
	0,7	-	2	1	2	2	2	1	1	1
Dub	1,0	-	26	17	12	10	8	7	6	6
	0,9	-	17	9	3	3	3	2	2	2
	0,8	-	8	3	4	3	3	2	2	2
	0,7	-	3	3	3	3	2	2	2	2

Rozmezím nižších a vyšších bonit je střed bonitního rozpětí.

- **10) Těžbu předmýtní stanovenou podle bodů č. 8 ač. 9 lze zvýšit o očekávaný podíl těžby nahodilé, nejvýše však o 20 %**
- **11) V lesích ochranných se výše těžby stanoví jako součet těžeb umístěných v jednotlivých porostech tak, aby bylo zajištěno trvalé plnění všech jejich funkcí**
- **12) V lesích I. zón NP a I. zón CHKO, NPR a PR je pro určení výše těžby rozhodující schválený plán péče pro tato území**

- **13*)** Pro lesy obhospodařované hospodářským způsobem výběrným se stanoví **ukazatel celkové výše těžeb** (těžba mýtní a předmýtní se nerozlišuje) **pomocí celkového běžného přírůstu (CBP)**
- CBP se pro účely této vyhlášky rozumí **celková objemová produkce hroubí sledované části lesa za určité období**

□ <http://oryx.mendelu.cz/honza/hul1/>